

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΑΝΑΓΝΩΣΤΗΝ.

Πρὸ πολλοῦ ἀνηγγέλη εἰς τὸ Κοινὸν τὸ παρὸν πόνημά μου διὰ τῶν ἐφημερίδων τῶν Ἀθηνῶν τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ Σμύρνης. Διάφοροι ἰδιαίτερά τινες περιστάσεις δὲν μοι ἐσυχώρησαν νὰ τὸ ἐκδώσω πρότερον. Δύναμαι δὲ νὰ διαβεβαιώσω τοὺς φιλογενεῖς ὁμογενεῖς μου καὶ ὅλους τοὺς φιλομούσους ἀνδρας ὅτι ἡ βραδύτης αὕτη ἐστάθη ὅπως οὖν ὠφέλιμος εἰς τὸ ἔργον μου, διότι ἀπὸ τὸ 1848 μέχρι τέλους τοῦ παρελθόντος ἔτους 1853 τὸ ἐπλούτισα μὲ τὴν καταγραφὴν παμπόλων βιβλίων. Ἐνεκα δὲ τούτου γίνεται δῆλον ὅτι τὸ πόνημά μου δὲν εἶναι εἰσέτι πληρέστατον. Μ' ἐνθαρρύνει ὁμως νὰ τὸ δημοσιεύσω ὅπως ἔχει ἡ παρατήρησις ὅτι μὴ ὑπάρχοντος μέχρι τοῦδε τοιούτου βιβλίου, τὸ φιλόμουσον κοινὸν θέλει δεχθῆ εὐμενῶς τὸ ἡμέτερον ἂν καὶ ἀτελές. Ἀπόδειξιν δὲ περὶ τῆς καλῆς ὑποδοχῆς ὑπὸ αὐτοῦ ἔχω τὴν καθεκάστην ζήτησιν τοῦ Καταλόγου μου ἐκ πολλῶν μερῶν τῆς ἐλευθέρως καὶ τῆς μὴ ἐλευθέρως Ἑλλάδος, καὶ ἐξ αὐτῆς τῆς πεφωτισμένης Εὐρώπης, ὅπου ἡ συζήτησις τοῦ Ἀνατολικοῦ ζητήματος ἤγειρε πρὸ πολλοῦ τὴν περιέργειαν τῶν λογίων ἵνα ἐνασχοληθῶσι περὶ τῆς νοητικῆς προόδου τῶν Ἑλλήνων, μετὰ τὴν ἀναγνώρισιν τῆς ἀνεξαρτησίας των καὶ τὴν ἐγκαθίδρυσιν τῆς Βασιλείας των κατὰ τὸ 1833 ἔτος ὑπὸ ἡγεμόνος ἐκ Βασιλικοῦ Οἴκου τῆς Εὐρώπης.

Καὶ τῷ ὄντι ἡ σοφία τῶν Ἑλλήνων, ἧς μετὰ τὴν πτώσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως εὔρεν ἄσυλον εἰς Ἰταλίαν, Γαλλίαν καὶ Ἰσπανίαν, δὲν ἐξελείφθη κατὰ κράτος ἀπὸ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς Ἑλληνικῆς γῆς. Οἱ κάτοικοι μάλιστα τῆς Ἀρχαίας Ἑλλάδος, καὶ τοὶ ὑπήκοοι διαφόρων ξένων ἡγεμόνων, ἐδιακρίθησαν πάντοτε διὰ τὴν φυσικὴν των ἀνδρείαν, εὐρυτείαν καὶ κλίσιν εἰς τὰ γράμματα. Εἰς ὅσα δὲ μέρη αὐτῆς ἐβασίλευεν ἡ Ἀριστοκρατία τῶν Ἑνετῶν, ἐκεῖ αἱ τέχναι, αἱ ἐπιστῆμαι καὶ ἡ παιδεία ἐκτιμῶντο καὶ ἐκαλλιεργοῦντο μ' ἐπιτυχίαν ἀπὸ τοῦ νεωτέρου Ἑλληνας. Διὸ οὗτοι ἀμιλλῶντο μὲ τοὺς Εὐρωπαίους περὶ τὴν θαλασσοπορίαν, καὶ τὴν τυπογραφικὴν τέχνην. Οὕτω μ' ἐθνικὴν χαρὰν ἀπαντῶμεν μετὰ τῶν Ἰσπανῶν, Ὀλλανδῶν καὶ Ἀγγλων θαλασσοπόρων τῆς ἸΣΓ' ἑκατονταετηρίδος, τ' ὄνομα τοῦ

Κεφαλλήνος *Ἰωάννου Φωκά* (α), ἀνακελύπτοντος νέας θαλάσ-
σας, καὶ ἄγνωστα πρὶν αὐτοῦ ἀκρωτήρια. Μεταξὺ δὲ τῶν πρῶ-
των τυπογράφων ἐν Ἰταλίᾳ μετὰ τὴν παρά τοῦ Γερμανοῦ Γου-
τεμβέργου ἐφευρεθείσαν τέχνην τῆς τυπογραφίας κατὰ τὸ 1446,
βλέπομεν κατὰ τὴν ΙΕ' καὶ τὴν ΙΣΤ' ἑκατονταετηρίδα τοὺς Κρή-
τις *Ἀλέξανδρον Γεωργίου, Λαόνικον, καὶ Ζαχαρίαν Καλ-
λιέργην, τὸν Πελοποννήσιον Ἀνδρέαν Κουνάδου, καὶ τοὺς*
*Ἐπτανησίους Νικολαὸν Σοφιαῶν, καὶ Μιχαὴλ Μαργού-
τιον, αἰμιλλωμένους* μετὰ τοὺς *Ἀλδοὺς* καὶ ἄλλους τυπογράφους
ἐν Βενετίᾳ καὶ Ρώμῃ.

Διχαίῳ τῷ λόγῳ λοιπὸν Ἀναστάσιος Μιχαὴλ ἐκ Ναούσσης
τῆς Μακεδονίας, ὅστις περιῆλθε πολλὰ μέρη τῆς Ἀνατολῆς καὶ
τῆς Δύσεως περὶ τὰ τέλη τῆς ΙΖ' ἑκατονταετηρίδος, ὀνομάζει,
ἐν σελ. 11 τοῦ πονήματός του *Περὶ ἡγηματικῶν Πυκνάτιον,*
ΦΙΛΕΛΛΗΝΑ τὴν Ἀριστοκρατίαν τῶν Ἑνετῶν ἐνεκα τῆς συν-
δρομῆς τῆς εἰς τὴν ὑπὸ Ἰωάννου τοῦ Κουτουνίου σύστασιν ἐν
Παταβίῳ Ἑλληνικοῦ Γυμνασίου, προσθέτων εἰς ἔπαινον τῆς τότε
τεταπεινωμένης Ἑλλάδος τὰ ἐφεξῆς: — α Ἐχει νῦν ἡ αὐτὴ πρὸς
• τούτοις καὶ ἐν πλείστοις τῶν Ἡπειρωτικῶν πόλεων, τῶν Μα-
• κεδονικῶν, τῶν Θεσσαλικῶν, τῶν Θρακικῶν, τῶν Πελοποννη-
• σιακῶν καὶ πάλιν τῶν Κρητικῶν, ἤδη δὲ καὶ τῶν τῆς μι-
• κρᾶς (γρ. μικρᾶς) Ἀσίας, Ἰωνικῶν τε καὶ Νησιώτιδων (γρ.
• Νησιωτίδων) περίτοι τῶν τεσσαράκοντα σπουδαστηρίων. •
Μεταξὺ δὲ τούτων διεκρίνετο τὸ ὑπὸ τῶν Ἰωαννιτῶν κηλούμενον
τοῦ *Γκιούμα Γυμνάσιον*, ἐκ τοῦ ὁποίου ἐξῆλθον τόσοι σοφοὶ διδά-
σκαλοι.

Τὰ δὲ συγγράμματα τούτων καὶ τῶν ἐπιλοίπων λογίων ἀν-
δρῶν οἵτινες ἐδίδασκον εἰς τὰ ἄνω εἰρημένα μέρη τῆς Ἑλλάδος
ἐτυπώοντο, ἐὰν ἦσαν Φιλολογικὰ, τὰ πλεῖστα ἐν Βενετίᾳ, ἐν
Ὀλλανδίᾳ δὲ, ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ ἐν Σαξωνίᾳ, ἐὰν ἦσαν Θεολογικὰ
κατὰ Λατίνων. Τὰ τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας ἡμῶν βιβλία ἐ-
τυπώοντο ὅλα ἐν Βενετίᾳ ὑπὸ Ἑλλήνων τυπογράφων ἐλθόντων
αὐτόθι κατὰ τὴν ΙΖ' καὶ ΙΗ' ἑκατονταετηρίδα, οἷον τοῦ *Ἀν-
δρέα Ἰουλιανοῦ, Νικολάου Γλυκῦ, Νικολάου Σάφου καὶ Δη-
μητρίου Θεοδοσίου* ἐμπόρων ἐξ Ἰωαννίνων. Πατριαρχεύοντος δὲ
Κυρίλλου τοῦ Λουκάρεως, συκοφαντηθέντος ὡς Λουθηροκαλίβινου

(α) Ἴδε **ΑΝΘΙΜΟΥ ΜΑΖΑΡΑΚΗ**, Βιογραφίαι τῶν ἐνδόξων
Κεφαλλήνων, σελ 44. ἐν Βενετίᾳ 1845. εἰς 8ον.

(β) Ὅπως ὁ Ἀναστάσιος Μιχαὴλ ἐπωνόμασε τὴν περιήγησίν του, ἦε
τις ἐτυπώθη ἐν Βερολίνῳ περὶ τὸ 1740 ἔτος.

ἕνεκα τῆς μεγάλης σοφίας του καὶ τῶν φιλοσοφικῶν γνώσεών του, ἐσυστήθη ἐντὸς τοῦ Πατριαρχείου *Τυπογραφία*, μετακομίσθαισα ἐκ Λυδίνου κατὰ τὸ 1627 ἔτος ὑπὸ τοῦ Κερυλλῆνος, τότε Ἱερομονάχου καὶ μετὰ ταῦτα Ἀρχιερέως, *Νικεοδήμου Μεταξᾶ*, ἀλλὰ δὲν διήρκησεν εἰμὴ ἕν ἔτος μόνον. Περὶ τὰ τέλη δὲ τῆς 17^{ῆς} ἑκατονταετηρίδος ἐσυστήθησαν τυπογραφίαι ἐν Ἰασίῳ, καὶ Βουκουρεσίῳ συνδρομῇ τῶν φιλομούσων ἡγεμόνων Μολδαβίας καὶ Βλαχίας, πρὸς τύπωσιν τῶν περὶ τῆς Ἀνατολικῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας βιβλίων. Περὶ τὰ μέσχα δὲ τῆς 18^{ῆς} ἑκατονταετηρίδος πρῶτος ὁ *Γεώργιος Βενδότης* ἐκ Ζακύνθου, καὶ μετ' αὐτὸν οἱ ἀδελφοὶ *Μαρκίδαι Πούλιοι* Θετταλοὶ ἐσύστησαν Ἑλληνικὰς τυπογραφίας ἐν Βιέννῃ τῆς Αὐστρίας. Τέλος περὶ τὸ 1799 ἔτος καταργηθείσης τῆς Ἀριστοκρατίας τῶν Ἑνετῶν διὰ τῶν ὀπλων τῆς Δημοκρατίας τῶν Γάλλων, ἐσυστήθη τυπογραφία ἑλληνικὴ ἐν τῇ ἤδη δημοκρατουμένῃ *Κερκύρα*, πρωτεύουσῃ τῆς Ἑπταννήσου, ἣτις δικαίῳ τῷ λόγῳ δύναται νὰ καυχῆθῃ ὅτι ἐν αὐτῇ τῇ μικρᾷ γωνίᾳ τῆς πρὸ σχεδὸν τεσσάρων αἰώνων δούλης Ἑλλάδος, ἀνέλαμψε πρῶτον τὸ φῶς τῆς Ἑλληνικῆς ἐλευθερίας. Ὁ δὲ μέγας *Θιασώτης* τῆς καλῶς ἐννοουμένης ἐλευθερίας καὶ τῆς παιδείας τοῦ Ἑλληνικοῦ γένους, Ἀδαμάντιος Κορνηΐης, τοῦ ὁποίου τ' ὄνομα μόλις ἔρχετο νὰ γνωρίζεται ἀπὸ τοὺς λογίους ἄνδρας τῆς Γαλλίας, ἐσπευσε κατὰ τὸ ῥηθὲν ἔτος νὰ συγχαρῇ τοὺς ὁμογενεῖς του Ἑπταννησίους διὰ τῆς ἐφεξῆς προσφωνήσεως τοῦ ὑπ' αὐτοῦ ἐκδοθέντος ἐν Παρισίοις ποιήματός του Ἑλληνισί-Γαλλιστί, **ΘΕΟΦΡΑΣΤΟΙ ΧΑΡΑΚΤΗΡΕΣ.**

AUX GRECS LIBRES DE LA MER IONIENNE.

Une grande nation, conduite par les lumières, et marchant sur les pas de nos ancêtres, vient de briser vos fers. Elle vous offre avec la liberté tous les moyens de devenir les émules, peut-être même les rivaux des anciens Grecs. Un de ces moyens est de vous familiariser avec la connaissance de la langue de ces derniers, et de celle que parlent vos libérateurs. L'une, qu'on peut à juste titre nommer la langue des Dieux, éclaira une grande partie de l'ancien continent. L'autre, appelée la langue de la Raison et de la Philosophie, ne tardera point à instruire tout l'Univers. En vous offrant dans ces deux langues une partie de mes faibles travaux, loin de vouloir vous flatter par une dédicace banale, mon dessein est de vous rappeler ce que

vous fûtes dans les beaux jours de votre commune Patrie, ce que vous pouvez redevenir pour votre propre bonheur et pour celui de nos frères, qui gemissent encore sous un sceptre de fer. Puisse votre exemple les consoler de leurs maux, en offrant à leurs yeux mouillés de larmes la perspective d'un avenir plus heureux.

CORAY D. M.

Τόσα δὲ καὶ τοσαῦτα συγγράμματα Ἑλληνιστὶ τυπωθέντα ὑπὸ λογίων Ἑλλήνων ἀπὸ τὰ τέλη τῆς ΙΕ' μέχρι τὰς ἀρχὰς τῆς ΙΘ' ἑκατονταετηρίδος, διὰ τὴν ἔλλειψιν Ἑλληνικῶν ἐφημερίδων καὶ συνεχῶν φιλολογικῶν σχέσεων μεταξὺ τῆς δούλης Ἑλλάδος καὶ τῆς πεφωτισμένης Εὐρώπης ἦσαν ἄγνωστα ὄχι μόνον εἰς τοὺς Εὐρωπαίους, ἀλλὰ καὶ εἰς αἰτούς τοὺς λογίους Ἕλληνας. Ἄς μὴ μᾶς φανῆ λοιπὸν παράδοξον εἶναι μέχρι τῆς ἐποχῆς ταύτης ὑπῆρχεν ἐν Εὐρώπῃ ἡ δοξασία ὅτι οἱ σημερινοὶ Ἕλληνες, ὀνομαζόμενοι μᾶλλον Ῥωμαῖοι, πρῶτος τῆς Αὐτοκρατορίας των, ἦσαν ὅλοι βάρβαροι, ἀγράμματοι, καὶ κατώτεροι αὐτῶν τῶν Ἑβραίων (α). Ἡ μικρὰ ὁμήγουρις τῶν πεπαιδευμένων Ἑλλήνων, ἄσχετος οὕτως ἐν γένει μετὰ τῶν τῆς Εὐρώπης, ἐμεινε φυσικῶς τῷ λόγῳ ἄγνωστος εἰς αὐτὴν, ὅπου ἐτησίως ἑκατοντάδες φιλολογικῶν ἐφημερίδων καὶ βιβλιογραφικῶν καταλόγων γνωστοποιοῦν καὶ αὐτὰ τὰ ὀνόματα τῶν πλέον ἀσημάντων ἀνδρῶν.

Ὁ σοφὸς καθηγητὴς τῆς Γερμανίας καὶ εἰς ἄκρον φιλέλλην Κρούσιος, πρῶτος αὐτὸς περὶ τὰ τέλη τῆς ΙΣΤ' ἑκατονταετηρίδος ἀνῆγγειλεν εἰς τὸν κόσμον, διὰ τοῦ συγγράμματός του Turco Graecia, ὅτι ὑπῆρχον ἐν Ἑλλάδι ἄνδρες λόγιοι καὶ κάτοχοι τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς παιδείας, ἀναφέρων ὡς τεκμήρια διάφορα τεμάχια τῶν πονημάτων αὐτῶν.

Περὶ τὰς ἀρχὰς δὲ τῆς ΙΗ' ἑκατονταετηρίδος ὁ ἐκ Ναούσης τῆς Μακεδονίας Ἀναστάσιος Μεγαλὴ διὰ τοῦ ἀνωτέρω μνησθέντος Περιηγηματικοῦ Πυκτατίου του, προσηλωθέντος τῇ περιφῆμῳ τῶν ἐπιστημόνων Ἐταιρίᾳ τῇ Βρανδεμβουργικῇ, περιέγραψεν εἰς τοὺς σοφοὺς τῆς Γερμανίας τὰ ἤδη ἀκμάζοντα

(α) Ἴδε τὸ πόνημα Saggio su gli Ebrei e su i Greci dell' abate Comagnoni. Seconda edizione. Milano 1802. εἰς 8ον. Τὰς κατὰ τῶν νεωτέρων Ἑλλήνων βωμολοχίας τοῦ Ἀββᾶ τοῦτου τῆς Ἰταλίας ἀντίκρουσε θυμωσάτως ὁ Κερκυραῖος Δωνᾶς ἐν τῷ πονήματί του Ἐπιστολὴ ἀπολογητικὴ ἐνὸς Μαρκίωνοϋ Καπακέλλου, Ἐνετίσαις 1802. εἰς 8ον.

παιδευτικὰ καταστήματα ἐν τῇ δούλῃ Ἑλλάδι, καὶ τοὺς ἐν αὐτῇ λογίους ἀνδρας.

Τὸ αὐτὸ ἐπραξάν ὁ Θετταλὸς Ἀλέξανδρος Ἑλλάδιος, συγγραφεὺς σύγχρονός τοῦ Μακεδόνα Ἀναστασίου Μιχαήλ, ἐν τῷ πονήματι αὐτοῦ Λατινιστὶ γεγραμμένῳ καὶ ἐπιγραφομένῳ *Status praesens Ecclesiae Graecae, in quo etiam causae exponuntur cur Graeci moderni Novi Testamenti editiones in graeca barbaro lingua factas acceptare recusant* (α), καὶ ὁ τῆς Μολδαβίας ἡγεμῶν Δημήτριος Καντεμήρης ἐν τῷ συγγράμματί του *Histoire de l'Empire Ottoman*.

Μετὰ δὲ τὸν Καντεμήρη καὶ ὁ μέγας Εὐγένιος, ἐν τῇ Λογικῇ του, καὶ ὁ σοφὸς Μελέτιος ἐν τῇ Ἐκκλησιαστικῇ Ἱστορίᾳ του, καὶ ὁ λόγιος Βενδότης ἐν τῇ Προσθήκῃ του ἐπὶ τῆς Ἱστορίας ταύτης, καὶ Προκόπιος ὁ Μοσχοπολίτης ἐν τῷ Σχεδιάσματί του, ἐκδοθέντι ὑπὸ Φαβρίκιου ἐν τῇ Ἑλληνικῇ Βιβλιοθήκῃ τούτου ἀπρίθμησαν τοὺς εἰς τὸν κυρίον των ζῶντας λογίους Ἕλληνας οἱ τρεῖς τελευταῖοι μάλιστα ἀήγγειλαν καὶ τὰ συγγράμματα πολλῶν ἐξ αὐτῶν.

Ἀλλὰ αἱ μαρτυρίαι αὗται ἦσαν ὡς Πάρεργα καὶ μικροτάτην ὠφέλειν ἐπροξένησαν εἰς τὴν Ἱστορίαν τῆς φιλολογίας μας.

Τοιοῦτων ὠφελιμάτων ἐγένετο πρόξενος ὁ φιλέλληνας καὶ πολυμαθὴς Γερμανὸς Ἰωάννης Ἀλβέρτος Φαβρίκιος διὰ τῆς περιγραφῆς του τῶν ἤδη τυπωθέντων ἢ ἀνεκδότων πονημάτων ὑπὸ νεωτέρων Ἑλλήνων συντεθέντων. Ἡ δεκατεσσαράτομος (β) δὲ μὴ Ἑλληνικὴ Βιβλιοθήκη του, ἐνεκα τῆς μεγάλης τιμῆς αὐτῆς καὶ τῆς Λατινικῆς γλώσσης εἰς ἣν συνετάχθη, δὲν εἶναι σύγγραμμα κοινὸν μεταξὺ τῶν Εὐρωπαίων, καὶ ὀλίγοι μόνον πεπαιδευμένοι Ἕλληνες ἐδυνάθησαν νὰ τὴν ἀναγνώσωσι, καὶ ἐπομένως νὰ ὠφεληθῶσι.

Ἡ δὲ δίτομος Ἑλληνικὴ Βιβλιοθήκη τοῦ σεβασμίου ἀγω-

(α) Τὸ πόνημα τοῦτο τοῦ Ἑλλάδιου ἐτυπώθη τὸ 1714 ἔτος εἰς Βον, ἀνευ σημειώσεως τοῦ τόπου ὅπου ἐξεδόθη. Ἄλλος δὲ ὁμογενὴς Χριστόφορος Ἀγγελοῦ ἐκ τῆς Πελοποννήσου ἐξίδωκεν ἐν Κανταβριγίᾳ τὸ 1649 ἔτος πόνημα ἐπιγραφόμενον, «Ἐγχειρίδιον περὶ τῆς καταστάσεως τῶν σήμερον εὐρισκομένων Ἑλλήνων», εἰς μὲν ἀρχαῖον φράσιν ἄλλὰ ἐναντίον τῆς ἐπιγραφῆς ταύτης ὁ συγγραφεὺς δὲν περιγράφει εἰμὴ μόνον τὰς καταδρομὰς τῶν Τούρκων, καὶ τὰ περὶ τῶν Ἐκκλησιῶν τῆς πατρίδος του.

(β) Αἰνίττομαι τὴν Α' ἐκδοσιν ἢ δὲ δευτέρα ἐπιδιορθωθείσα καὶ σημειωθείσα ὑπὸ Ἀρλίστου εἶναι δώδεκάτομος, ἀλλὰ καὶ αὕτη εἶναι ἀτελής καὶ ἔχει ἀνάγκην ἐπιδιορθώσεως.

νιστοῦ τῆς ἑλληνικῆς ἀνεξαρτησίας Ἀνθίμου Γαζῆ, καὶ ὁ Ἑλλη-
 ληνικὸς Καθρέπτης τοῦ λογίου Δημητρίου Ἀλεξανδρίδου,
 δὲν περιέχουσιν εἰμὴ μόνον τὴν καταγραφὴν τῶν σοφῶν Ἑλλήνων
 καὶ τῶν συγγραμμάτων αὐτῶν ἀπὸ τοῦ ἀρχαίου χρόνου μέ-
 χρι ἀλώσεως Κωνσταντινουπόλεως. Τὴν ἄλλειψιν πλήρους κατα-
 γραφῆς τῶν συγγραμμάτων ὅσα ἐτυκώθησαν ὑπὸ νεωτέρων Ἑλλ-
 λήνων ἀπὸ πτώσεως Κωνσταντινουπόλεως μέχρι τῶν ἡμερῶν
 τοῦ ἡσθάνθη, ὁ πεπαιδευμένος Σιατιστεὺς Γεώργιος Ζαβείρας
 καὶ ἐσπευσεν αὐτὸς πρῶτος ν' ἀναπληρώσῃ τὸ κενὸν τοῦτο τῆς
 ἡμετέρας φιλολογικῆς, συντάξας τὴν Βιογραφικὴν εἰδησιὴν τῆς
 ζωῆς καὶ τῶν συγγραμμάτων ὅλων τῶν πεπαιδευμένων
 Γραικῶν, καὶ τῶν ὁποίων ὁ ἀριθμὸς φθάνει ἕως 500 ἀπὸ ἀ-
 λώσεως Κωνσταντινουπόλεως μέχρι τοῦ 1804 ἔτους, ὡς ἀ-
 νήγγειλεν εἰς τὸ Πανελλήνιον ὁ Ἀνθίμος Γαζῆς διὰ τῆς ἐν Βιέννῃ
 νεοευστηθείσης φιλολογικῆς ἐφημερίδος του, ὁ Λόγιος Ἑρμῆς,
 κατὰ τὸ 1812, σελ. 194, προσθέτων τὴν σημείωσιν ταύτην.
 « Ὁ θάνατος δὲν ἄφησε τὸν μακαρίτην Ζαβείραν νὰ βάλῃ εἰς
 τὴν καλητέραν τάξιν ὡς ἔχεται τὸ πολύπονον ἔργον του, καὶ τὸ
 χειρόγραφον τοῦτο κεῖται, κατὰ τὸ πρῶτον, παρ' ἐμοί, καὶ ἐτοι-
 μάζεται πρὸς ἐκδόσιν. » Μέχρι ὅμως τὴν σήμερον δὲν ἐξε-
 δόθη, καὶ κεῖται εἰς τὰς χεῖρας τοῦ Καθηγητοῦ ἐν τῷ ἡματέρῳ
 Πανεπιστημίῳ τοῦ γνωστοῦ τοῖς πᾶσι Θ. ΦΑΡΜΑΚΙΔΟΥ, τοῦ
 διαδεχθέντος τὴν ἐκδοσὴν τοῦ Λογίου Ἑρμοῦ μετὰ τοῦ λαγίου
 Σ. Κοκκιβάκη, ὅτε ἀνεχώρησεν ἀπὸ Βιέννης ὁ μακαρίτης Ἀνθί-
 μος Γαζῆς (α).

(α). Ἐπειδὴ τὸ χειρόγραφον τοῦτο εἶναι ἰδιοκτησία τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔ-
 θνους, καὶ δὲν ἐξεδόθη εἰσέτι, ἐναντίον τῆς ἐπιθυμίας τοῦ συγγραφέως αὐ-
 τοῦ, καὶ τῶν εὐχῶν ὅλων τῶν λογίων, νομίζω ὅτι δὲν εἶναι περιττὸν νὰ
 δώσω πληροφορίας τινὰς περὶ τῆς τύχης τοῦ περι οὗ ὁ λόγος περὶ τοῦ
 χειρογράφου. Μεταβάντος εἰς τὴν Ἑλλάδα κατὰ τὸ 1825 ἔ.ο.ς τοῦ Κ. Θ.
 Φαρμακίδου, παραιτηθέντος ἐκ τῆς Θεολογικῆς ἑδρας ἣν κατεῖχεν ἐν τῇ
 Ἰονίῳ Ἀκαδημίᾳ, τὸ χειρόγραφον τοῦ Ζαβείρα ἐδόθη παρὰ τούτου ὡς
 ππρακαταθήκη εἰς τὸν συνάδελφόν του καὶ φίλον Κ. Ἀσώπιον. Οὗτος δὲ
 ἐσπευσε νὰ πέμψῃ αὐτὸ τὸ χειρόγραφον τοῦ μακαρίτου Ζαβείρα ἐκ Κερ-
 κύρας εἰς τὸν Κύριον Θ. Φαρμακίδην ἅμα τοῦ τὸ ἐζήτησε διὰ ἐπιστο-
 λῆς του ἐξ Ἀθηνῶν. Οἱ Εὐρωπαῖοι ὁμῶς οἵτινες, ἢ ἐν ἀγνοίᾳ ἢ ἐν γνώ-
 σει, παρμιμορφόνουσι πάντοτε τὰ τῆς Ἑλλάδος καὶ τῶν λογίων αὐ-
 τῆς, ἄλλως πῶς ἐξιστόρησαν τὸ γεγονός τοῦτο. Ἴδοι τί λέγει περὶ τοῦ οὗ
 ὁ λόγος χειρογράφου ὁ Κ. Γλέν (Gley) ἐν τῷ συγγράμματι *Biographie
 Universelle ancienne et moderne. Paris 1828. Tom. LII. σελ. 8, ἀριθ-
 μῶν τὰ διάφορα κινήματα τοῦ Γεωργίου Ζαβείρα. Ce monument pré-
 cieux fut confié par le neveu de Zabira à M. Théoclites, prêtre grec
 qui rédigeait à Vienne le journal grec intitulé Ημερησία Λογία*

Ἐν τούτοις ὁ φιλόμουσος Ἀνθίμος Γαζής, ἠθέλησεν, ὡς φαίνεται, νὰ δώσῃ σύντομόν τινα περίληψιν τοῦ πονήματος τοῦ Ζαβείρα, ἐκδίδων ἐν τῷ *Λογίῳ Ἑρμῆ* τοῦ 1811 καὶ 1812 ἔτους τὴν καταγραφὴν τῶν λογίων Ἑλλήνων καὶ τῶν συγγραμμάτων τούτων ὑπὸ τ' ὄνομα *Γραμματεία τῶν νεωτέρων Ἑλλήνων*, ἀρχομένη ἀπὸ τοῦ ἐνεστώτος ἔτους (1811) καὶ ἀνατρέχουσα μέχρι τῆς ἀρχῆς τοῦ δεκάτου ἔκτου αἰῶνος. Προσέτι τόσον ὁ Ἀνθίμος Γαζής ὅσον καὶ οἱ διάδοχοι αὐτοῦ Θεόκλητος Φαρμακίδης, καὶ ὁ μακαρτίης Σ. Κοκκινάκης, δὲν ἐλείψαν ν' ἀναγγείλωσιν εἰς τὸ Πανελλήνιον τὴν ἐκδοσὴν τῶν νεοφανῶν βιβλίων, ἐκδίδοντας συνάμα τὴν περὶ τούτων κρίσιν των καὶ ἐνίοτε τὴν βιογραφίαν τῶν συγγραφέων αὐτῶν. Τοῦτο ἐπραξάν καὶ οἱ ἐκδοταὶ τῶν φιλολογικῶν ἐφημερίδων ὁ *Ἐγγράφος* καὶ ἡ *Καλλιόπη*, αἵτινες ἐκδίδοντο ἐπίσης ἐν Βιέννῃ, ὡς ἡ *Ἀθηνα* καὶ ἡ *Μέλισσα* ἐκδίδοντο ἐν Παρισίοις κατὰ τὸ 1819, 1820 καὶ 1821 ἔτος.

Τὴν δ' ἐλείψιν τοῦ Καταλόγου τῆς τῶν νεωτέρων Ἑλλήνων Γραμματείας ἠσθάνθη καὶ ἐγὼ πραγματικῶς ὅτε παρὰ τοῦ μεγίστου φιλέλληνος, Κόμητος Φριδερίκου Γυίλφορδ, προσεκλήθη ν' ἀναδεχθῶ τὰ χρέη τοῦ Ἐπιστάτου τῆς Βιβλιοθήκης, τῆς παρ' αὐτοῦ ἐν Κερκύρα συστηθείσης Ἀκαδημίας (α). Ὄφελούμενος λοιπὸν ἐκ τῆς καλῆς εὐκαιρίας νὰ ἔχω ἀνά χεῖρας τὴν μεγαλύτεραν ἕως τότε ὑπάρχουσαν συλλογὴν τῶν διαφόρων εἰς τὴν ἀρχαίαν ἢ εἰς τὴν νεωτέραν ἡμῶν γλῶσσαν τυπωθέντων βιβλίων ὑπὸ νεω-

Lorsque la révolution éclata en Grèce, en 1820, ce savant crut devoir aller se joindre à ses compatriotes pour partager leurs dangers et leurs travaux. Avant de quitter Vienne, il adressa le *Θέατρον Ἑλληνικὸν* à M. Assopios, professeur d'histoire à Corfou, en le priant de revoir ce manuscrit, et de le publier. M. Assopios, qui, par ses connaissances, est plus en état que personne de donner la dernière main au *Θέατρον* de Zabira, étant venu à Paris, pour enrichir son travail par de nouvelles recherches, y reçut des renseignements précieux, et quitta cette capitale au mois de novembre 1827, pour retourner à Corfou, où l'on présente qu'il s'occupe d'enrichir la littérature des Grecs modernes de ce nouveau trésor. Γνωρίζω μετὰ θετικότητος ὅτι ὁ πολυμαθὴς καὶ ἀξιότιμος φίλος μου Κύριος Ἀσώπιος πώποτε δὲν ἐνησχολήθη περὶ τῆς ἐκδόσεως τοῦ *Θεάτρον* τοῦ Ζαβείρα. Μετέβη δὲ εἰς Παρισίους τὸ 1827 ἔτος πρὸς ἀντάμωσιν τοῦ ἀοιδίμου Ἀρχοντος τῆς Ἰονίου Ἀκαδημίας Κόμητος Γυίλφορδ, καὶ ἀνεχώρησέ μόνος του διὰ Κέρκυραν κατὰ τὸν ὀκτώβριον, καὶ ὄχι κατὰ τὸν νοέμβριον μῆνα, τοῦ αὐτοῦ ἔτους, ἀποδιδῶσαντος ἐν Δουβλίῳ τοῦ εὐεργέτου τῆς Ἑλληνικῆς νεολαίας Γυίλφορδ.

(α) Ἴδε τὰ παρ' ἐμοῦ τυπωθέντα ἐν Ἀθήναις (1846) ἡ *Βιογραφικὰ* ἡ *Ἱστορικὰ Ὑπομνήματα* περὶ τοῦ Κόμητος Γυίλφορδ καὶ τῆς Ἰονίου Ἀκαδημίας. σελ. 61.

τέρων Ἑλλήνων, ἔσπευσα νὰ συντάξω τὸν Κατάλογον αὐτῶν κατὰ χρονολογικὴν τάξιν, ἀκριβῶς ἀντιγράφων τὴν προμετωπίδα ἐκάστου συγγράμματος. Ἐπενόησα τὴν τάξιν ταύτην, διότι ὁ ἀναγνώστης τοῦ Καταλόγου τούτου ἠδύνατο ἐν ῥοπῇ ὀφθαλμοῦ, οὕτως εἶπεῖν, νὰ γνωρίσῃ τὰς προόδους τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν παιδείας καὶ γλώσσης ἀπὸ τὰ τέλη τῆς ΙΒ' μέχρι ἀρχῆς τῆς παρούσης ΙΘ' ἑκατονταετηρίδος. Ἡδύνατο δὲ ὁ ἀναγνώστης νὰ γνωρίσῃ συγχρόνως καὶ τὴν πατρίδα καὶ τὸ ἐπάγγελμα ἐκάστου συγγραφέως, μεταφράστου, ἐκδότου ἢ φιλομούσου ἀνδρός, δαπάνη τοῦ ἑποίου τὸ βιβλίον εἶχε τυπωθῆ.

Μετὰ δὲ τὸν ἀπροσδόκητον θάνατον τοῦ γενναιοτάτου προστάτου τῆς Ἑλληνικῆς παιδείας, καὶ τοῦ μεγαλοδώρα τοσοῦτων πτωχῶν μαθητῶν καὶ λογίων Ἑλλήνων Κόμητος Φρειδερίχου Γυλφφρδ, παραιτηθεὶς ἐγὼ ἐκουσίως κατὰ τὸ 1830 ἔτος μηνὶ Μαΐῳ (α) ἐκ τῆς ἐντίμου καὶ ἡσύχου ἐπιστασίας τῆς ὑπὸ τοῦ ἰδιαιτέρου κληρονόμου τοῦ αἰοιδίου Γυλφφρδ Κόμητος Σέριελδ, ἤδη κερματισμένης Βιβλιοθήκης τῆς Ἰονίου Ἀκαδημίας, καὶ ἐλθὼν εἰς Ἑλλάδα, ἐσκόπευον νὰ ἐκδώσω τὸν ῥηθέντα κατάλογον εἰς τὸ τέλος τῆς παρ' ἐμοῦ σχεδισθείσης ἱστορίας τῆς Ἰονίου Βιβλιοθήκης, καὶ τοῦ ἐνδόξου θεμελιωτοῦ τῆς ἐν Κερκύρα Ἀκαδημίας.

Ἰδιαίτεραι δὲ περιστάσεις καὶ αἱ τότε πολιτικαὶ τῆς Ἑλλάδος ἀνωμαλῖαι, αἵτινες μὲ ὑπεχρέωσαν ν' ἀπομακρυνθῶ ἐξ αὐτῆς δι' ἀρκετὸν καιρὸν (β), δὲν μολὶ ἐπέτρεψαν τὰ μέσα νὰ πραγματοποιήσω τὴν ἐπιθυμίαν μου ταύτην μέχρι τοῦ 1845 ἔτους, ὅτε συστηθείσης τῆς πολιτικῆς τε καὶ φιλολογικῆς ἐφημερίδος, τὸ Παναρμόνιον, καὶ προσκληθεὶς παρὰ τοῦ ἐντίμου φίλου μου καὶ λογίου συντάκτου αὐτῆς Κ. Α. Λάτρη, νὰ τὸν συνδράμω μὲ ἄρθρα φιλολογικὰ, πηρέδωκα εἰς αὐτὸν τὸ χειρόγραφον τοῦ μνησθέντος Καταλόγου, τοῦ ὁποίου ἡ ἐκδοσις ἦτον ὡς ἐπιφυλλίς τῆς ῥηθείσης ἐφημερίδος. Κατὰ συμβουλήν δὲ διαφόρων φίλων του ὁ πρὸ ἑπτὰ περίπου ἔτη ἀποθνῶν Μιχαὴλ Πατρίχιος ἐκδότης τοῦ Παναρμονίου, ἐζήτησε καὶ ἔλαβε παρ' ἐμοῦ τὴν ἄδειαν νὰ ἐκδώσῃ εἰς χωριστὸν τόμον τὸν περὶ οὗ ὁ λόγος Κατάλογον, ἐλπίζων ὁ μακαρίτης νὰ ὠφελήσῃ τὸ ἔθνος του, καὶ νὰ ὠφεληθῆ καὶ αὐτὸς ἀπὸ τὴν ἐκδοσὴν του, ἀγνοῶν ὅτι τοιοῦτου εἶδους πονήματα δυσκόλως πωλοῦνται ἐν Ἑλλάδι.

(α) Ἴδε τὸ αὐτὸ πόνημα, σελ. XVII.

(β) Ἴδε τὴν περὶ τῆς ἐν Ἑλλάδι πολιτικῆς μου διαγωγῆς Ἀπολόγητον τυπωθεῖσαν ἐν Ἀθήναις κατὰ τὸ 1838 ἔτος ὑπὸ τὴν ἐπιγραφήν — « Ἱστορικὴ Ἐκθεσις τῆς ἐφημερίδος ὁ Ἑλληνικὸς Καθάρτης. »

Τὰ ἐφεξῆς ἄρθρα διχόρων ἡμερησίων τῶν Ἀθηνῶν, τὰ ὅποια ἀναφέρω ἐδῶ ὄχι πρὸς ἀλαζονείαν, ἄπαυς! (διότι γνωρίζω τὰς περὶ τὴν παιδείαν μικρὰς μου δυνάμεις,) ἀλλὰ πρὸς ἀπόδειξιν τῆς ἐλπίσεως, ἣν ἠσθάνοντο ὅλοι οἱ φιλόλογοι τοιοῦτου ἔργου, καὶ τῆς εὐχαριστήσεως τοῦ νομίμου κοινοῦ· καὶ ἐπειδὴ μαρτυροῦσι τὴν εὐνοϊκὴν ὑποδοχὴν ἣν ὁ Κατάλογός μου, ἂν καὶ ἀτελής, ἐπειδὴ δὲν περιελάμβανεν εἰμὴ τὰ βιβλία τοῦ κωιδίου Κόμης Γουέλφορδ, ἔλαβεν ἀπὸ τῆν ὁμήγου τῶν λογίων ἀνδρῶν τοῦ Ἑλληνικοῦ γένους καὶ ξένων ἐθνῶν.

Ἴδου τὰ ρηθέντα ἄρθρα. *Αἴων* ἀριθ. 624, τετάρτη, 23 Μαΐου 1845. α Ἐκ τοῦ ἐν Ἀθήναις τυπογραφείου ἡ *Πανελληνία* ἐδημοσιεύθη ἡδὴ Κατάλογος τῶν ἀπὸ τῆς πτώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως μέχρι τοῦ 1841 (γρ. 1821) τυπωθέντων βιβλίων πρὸ Ἑλλήνων εἰς τὴν ὁμιλουμένην ἢ εἰς τὴν ἀρχαίαν ἑλληνικὴν γλῶσσαν συντεθείς ὑπὸ Ἀνδρέου Παπαδοπούλου Βρετοῦ. κτλ. Ὁ Κ. Παπαδόπουλος ἐξηγεῖται διὰ τοῦ προλόγου του, ὅπως καὶ ἤδη κατέβαλε προσπάθειαν, εἰς τὸ πολύπονον ἀληθῶς τοῦτο ἔργον, τὸ ὅποιον ἀπὸ τοῦ 16 αἰῶνος ἀρχόμενον τελευταῖα κατὰ χρονολογικὴν τάξιν μέχρι τοῦ 1821. Διὰ τῆς συλλογῆς ταύτης δεικνύεται τῆς γλώσσης ἡ πρόοδος καὶ ὡς ἐπὶ πίνακος ἡ ζωὴ ὅλων τῶν εἰς τὴν μακρὰν ταύτην περίοδον ἑλλήνων συγγραφέων. Ἡ συλλογὴ αὕτη καθίσταται πολλῶ ἀναγκαία εἰς τὴν σπουδάζουσαν νεολαίαν καὶ ὡς τοιαύτην τὴν συνιστῶμεν, ἀποδίδοντες πρὸς τὸν φιλόπονον καὶ πατριώτην Κ. Βρετὸν φόρον δικαίων ἐπαίνων καὶ κοινῆς εὐγνωμοσύνης (α).

α *ΑΘΗΝΑ*, ἀριθμὸς 1220, Μαΐου 26, Σάββατον 1845. = Ὁ Κατάλογος τῶν ἀπὸ τῆς πτώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως μέχρι τοῦ 1821 τυπωθέντων Βιβλίων κτλ. Ἡ γραμματολογία ἢ φιλολογία εἶναι ἡ ἀληθῆς εἰκὼν τῆς διανοητικῆς, ἠθικῆς καὶ πολιτικῆς καταστάσεως τῶν πεπαιδευμένων ἐθνῶν, καὶ ἡ βιβλιογραφία οὐσιωδέστατον πρὸς γνῶσιν αὐτῆς μέσον καὶ βοήθημα. Ἡ νεωτέρα ἑλληνικὴ φιλολογία, ἀπὸ τῆς δυστυχοῦς ἀλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως μέχρι τῆς ἀρχῆς τοῦ ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας ἀγῶνος πρέπει νὰ θεωρηθῆ ὡς χώρα ἄγνωστος εἰς τοὺς περισσοτέρους. Πολλὰ ὀλίγοι γνωρίζουσιν ὅτι τὸ ἑλληνικὸν ἔθνος

(α) Τὸ διὰ τὸ φιλότιμόν μου κολακευτικόν, ἄρθρον τοῦτο τοῦ λογίου καὶ φίλου συντάκτου τοῦ Αἰῶνος Κ. Ἰωάννου Φιλήμονος ἐδημοσιεύθη καὶ ἀπὸ τὴν ἡμερησίαν τῆς Σμύρνης ἢ Ἀμάλθεια. Δράττω δὲ σήμερον τὴν εὐκαιρίαν ταύτην, ἵνα ἐκφράσω τὴν εὐγνωμοσύνην μου πρὸς τὸν ἄγνωστον εἰς ἐμὲ, ἀλλὰ φιλογενῆ συντάκτην αὐτῆς διὰ τὴν σύστασιν τοῦ πονήματός μου

καταβεβλημένον ὑπὸ μεγίστων δυστυχημάτων καὶ βεβαρυμένον ὑπὸ βαρβαρικοῦ ζυγοῦ, δὲν ἐπαυσεν ὁμοίως ποτὲ, ἢ καὶ σποραδικῶς, ἐξ αἰτίας τῆς τυραννίας, νὰ καλλιεργῇ τὰς μαθήσεις, δὲν ἔμεινε ξένον εἰς καμμίαν πρόοδον τῶν ἐπιστημῶν, γενομένην εἰς τοὺς ἐλευθέρους, καὶ εὐδαίμονας τῆς Εὐρώπης λαοὺς, ἀλλ' ὅτι μὲ εὐγενῆ ζῆλον ἐπροσπάθει πάντοτε νὰ φυλάττη ἀδιάκοπον τὴν διαπονητικὴν σειράν, ἥτις τὸ συνέδριε μὲ τοὺς ἐλευθέρους αὐτοῦ προγόνους. Κατὰ δυστυχίαν ἐπειδὴ διὰ τὴν τότε κατάστασιν τοῦ ἔθνους δὲν ὑπῆρχον μῆτε βιβλιοπῶλαι, μῆτε βιβλιοθήκαι, τὰ παρ' ἑλλήνων ἐκδιδόμενα συγγράμματα διεσκορπίζοντο εὐθὺς μετὰ τὴν ἐκδοσιν μεταξὺ τῶν συνδρομητῶν καὶ λοιπῶν φιλομούσων καὶ φιλομαθῶν, καὶ μετὰ παρέλευσιν ὀλίγων ἐτῶν ἐγίνοντο ὄχι μόνον δυσεύρετα, ἀλλὰ εἰς τοὺς περισσοτέρους παντελῶς ἀγνωστα. Πρῶτος καὶ μόνος, ὅσον ἡμεῖς γνωρίζομεν, ὁ φιλελληνικάτατος κόμης Γουίλφορντ συνήγαγεν ὅσον τὸ δυνατόν πλουσιωτέραν βιβλιοθήκην τῶν συγγραμμάτων τῶν νεωτέρων ἑλλήνων, πλὴν ἀτελεῖ καὶ ταύτην διὰ τὸ δυσεύρετον τῶν βιβλίων. Ὁ κατὰ τὴν Οὐγγαρίαν βιώσας καὶ ἀποθανὼν Γεώργιος Ζαβείρας, Σιατιστεύς, βλέπων τὸν κίνδυνον τῆς ἀπωλείας ὄχι μόνον τῶν ἐκδεδομένων συγγραμμάτων, ἀλλὰ καὶ αὐτῶν τῶν ὀνομάτων τῶν συγγραφέων, συνέγραψε βιβλιογραφικὴν ἐκθεσιν περὶ τῆς ζωῆς, καὶ περιγραφῆς τῶν συγγραμμάτων τῶν πεπαιδευμένων ἑλλήνων, ἀπὸ τῆς ἀλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως μέχρι τῶν τελευταίων ἡμερῶν αὐτοῦ κατὰ τὸ 1805. Ἀλλὰ τὸ συγγραμμάτιον αὐτὸ, πολύτιμον κατὰ πολλοὺς λόγους, εὐρισκόμενον εἰς χεῖρας γνωστοῦ λόγιου ἀνδρός ἐν Ἀθήναις μένει ἐτι διὰ λόγους εἰς ἡμᾶς ἀγνωστοὺς, ἀνέκδοτον. Χρῆσταιται λοιπὸν πολλὴ χεῖρις ἐκ μέρους τῶν πεπαιδευμένων εἰς τὸν Κ. Παπαδόπουλον Βρετὸν, χρηματίζσαντα ἑφρον τῆς βιβλιοθήκης τοῦ κόμης Γουίλφορντ, ὅτι συντάξας χρονολογικὸν αὐτῆς κατάλογον ἐπροθυμήθη νὰ ἐκδώσῃ αὐτὸν διὰ τοῦ τύπου πρὸς χρῆσιν καὶ ὠφέλειαν τῶν φιλολόγων ἑλλήνων πλουτισθέντα καὶ μὲ προσθήκας βιβλίων μὴ περιεχομένων εἰς τὴν Γουίλφορνδειον βιβλιοθήκην. Τὸ ἔργον τοῦ Κ. Παπαδοπούλου, χρησιμώτατον καθ' ἑαυτὸ καὶ λίαν ἀξιόπαινον, θέλει χρησιμεύσει βεβαίως πολὺ καὶ εἰς τὸν μέλλοντα τοῦ συγγράμματος τοῦ Ζαβείρα ἐκδότην. »

Ἀναξάρτητος, ἀριθ. 147, Κυριακῆ, 27 Μαΐου 1845.— α Μεταξὺ τῶν μᾶλλον ὠφελισάντων τὸ ἔθνος διὰ τῶν συγγραφῶν τῶν εἶναι καὶ ὁ ἀξιότιμος καὶ πεπαιδευμένος ἀνὴρ Κ. Ἀνδρέας Παπαδόπουλος Βρεττός, συγγραφεὺς πολλῶν ἀξιολόγων ποιη-

μάτων και ἀνεκαλυπτής τοῦ Πιλήματος. Διακονήτας οὗτος ἐσχάτως ἐξέδωκε *Κατάλογον τῶν ἀπὸ πτώσεως Κωνσταντινουπόλεως μέχρι 1821 τυπωθέντων παρ' ἑλλήνων βιβλίων κτλ.* τὸ μάλιστα χρήσιμον διὰ τὴν φιλολογίαν μας και ἴσως ἄξιον τοῦ διαπονέσαντος. Τὸ ἔθνος ἀδικεῖ παραμελοῦν τοὺς ἀνδρας τούτους, οἵφειλει νὰ τοὺς ἀνταμείβῃ καὶ οὕτω νὰ ἀναζωπυρῇ τὰ φῶτα ἅτινα ὑπόσχονται τὴν εὐδαιμονίαν και εὐζωίαν του. Σὺ δὲ, Παπαδόπουλε Βρετὲ, μὴ κάμνῃς μοχθῶν ὑπὲρ τοῦ ἔθνους. •

ΧΡΟΝΟΣ, ἀριθ. 50, σάββατον 2 *Ιουνίου* 1845. — « Ὅσον ἐπιθυμητὴ και συγχρόνως δυσκατόρθωτος ὑπάρχει ἡ σύνταξις τῆς ἑλληνικῆς ἱστορίας ἀπὸ πτώσεως Κωνσταντινουπόλεως μέχρι ἡμῶν, τοσούτον μᾶλλον εἶναι ἐπιθυμητὴ και δύσκολος ἡ περὶ φιλολογίας και γραμματολογίας τῶν Ἑλλήνων τῆς ἐποχῆς ταύτης ἐρευνα. Πρὸς ὁπωσοῦν δὲ ἐξομάλυνσιν τῆς δυσκολίας ταύτης ὁ ἱατρὸς κύριος Α. Παπαδόπουλος Βρετὸς ὁ ποτὲ ἀξίως διεύθυνε τὴν Ἀκαδημαϊκὴν ἐκ Κερκύρας Βιβλιοθήκην τοῦ ἀοιδίμου Γουίλφορδ, ἐξέδωκε *Κατάλογον τῶν ἀπὸ πτώσεως Κωνσταντινουπόλεως μέχρι 1821 τυπωθέντων παρ' Ἑλλήνων βιβλίων κατὰ τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν ἀρχαίαν τε και νέαν.* Ἀποδίδοντες τὸν φόρον τῆς εὐγνωμοσύνης ἡμῶν εἰς τὸν Κ. Παπαδόπουλον διὰ τὸ ὠφέλιμον τοῦτο ἔργον, ἐπευχόμεθα νὰ ἐνθαρρυνθῇ πρὸς τελειοποίησιν αὐτοῦ διὰ προσθήκης τῶν μετὰ τὴν ἀνωτέραν ἐποχὴν ἐκδοθέντων βιβλίων, τῆς τεχνικωτέρας και εὐμεθοδεστέρας διατάξεως τῶν συγγραφέων τε και συγγραμμάτων αὐτῶν, πρὸς δὲ τούτοις, διὰ τῆς ὅσον τὸ δυνατόν βιογραφικῆς εἰδήσεως τῶν συγγραφέων. Ἀλλὰ τὸ ἔργον ὄν πολύμοχθον και σπουδαῖον ἀπαιτεῖ βεβαίως παρὰ τὴν ἐγκάρδιον και θερμὴν ἀπάντων τῶν ἑλλήνων εὐχὴν και τὴν τὰ μάλιστα προαγωγὸν εὐνοίαν τῆς ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως περὶ πολλοῦ ποιουμένης τὴν εὐκλείαν και τὴν εἰς τὰ κρείττω πρόοδον τοῦ ἔθνους. »

« **O** δὲ **COURRIER D'ORIENT**, ἀριθ. 41. Athènes, **Lu r d i** 9 **Juin** 1845. « **M. Papadopoulos-Vretos** favorablement connu du monde savant en Italie et en France par ses travaux littéraires et historiques, ainsi que par sa découverte du **Pili ma**, espèce de feutre dont les anciens se servaient comme arme défensive dans les combats, vient de publier le **Catalogue des livres imprimés en grec moderne ou en grec ancien, par des Grecs, depuis la chute de Constantinople jusqu'à 1821.** Quoique ce Catalogue ne soit pas complet, comme

τή.

le fait remarquer M. Papadopoulo lui-même, toutefois ce travail bibliographique est le plus complet qui ait paru jusqu'à aujourd'hui, et remplit un vide qui se faisait remarquer dans la littérature. C'est un grand service toujours que M. Papadopoulo a rendu à la littérature grecque moderne, et dont le monde savant lui saura gré. En effet, par la seule lecture de cet intéressant Catalogue on aura une idée précise des travaux littéraires des grecs-modernes et du progrès de leur langue, depuis le commencement du XVI siècle jusqu'à la fin de l'année 1821.

Ο δὲ Courrier d'Athènes, ἀριθ. 6, Jeudi, 19 Juin 1845, λέγει: « M. André Papadopoulo-Vreto, ancien bibliothécaire de l'Université ionienne, membre correspondant de plusieurs Académies, etc. etc. vient de publier un Catalogue des livres, imprimés en grec moderne, ou en grec ancien, par des Grecs depuis la chute de Constantinople, jusqu'en 1821. Ce Catalogue, résultat de beaucoup de recherches et d'un travail assidu, comprend une période de plus de trois siècles. On y voit le développement progressif de la langue, ainsi que quelques détails sur les auteurs Grecs qui ont figuré pendant cette longue période. Cet ouvrage ne sera pas sans utilité pour ceux qui se livrent à une étude approfondie de la langue grecque. En accordant à l'auteur de justes éloges pour le zèle qu'il a mis dans ce travail, nous l'engageons à poursuivre des recherches qui intéressent éminemment la littérature nationale. »

Καὶ ἡ ἐν Νεαπόλει ἐκδιδομένη φιλολογικὴ ἐφημερίς IL LUCIFERO (ὁ Ἑωσφύρος) περιέχουσα ἐν τῷ Ἀριθμῷ 31, ὑπὸ ἡμερομηνίας 3 Σεπτεμβρίου 1845, περὶ τοῦ ρηθέντος Καταλόγου διεξοδικώτατον ἄρθρον, δίδει τέλος εἰς τοῦτο μὲ τὰς λέξεις ταύτας. Il nome del Cav. Papadopulo è chiaro abbastanza nella repubblica letteraria; e noi che l'abbiamo avuto a condiscipolo nel Real Collegio del Salvatore, conosciamo da vicino quanto egli è ardentissimo amatore delle lettere e dell'onore del proprio paese, impugnando, come leggiamo nei fogli greci, continuamente la sua penna infocata a rivendicare l'onore patrio dalle calunnie che gli vengono lanciate d'oltre i monti e d'oltre i mari. Che continui il Cav. Papadopulo ad illustrare la patria letteraria

ratura collo stesso ardore, come ha finora praticato, che i suoi concittadini non meno che i filelleni tutti gli resteranno non poco tenuti.—Tommaso Semmola ο εστὶ εἰς τὴν ἡμετέραν γλῶσσαν. — « Τὸ ὄνομα τοῦ Κ. Παπαδοπού-
 » λου Βρετοῦ εἶναι ἀρκετὰ γνωστὸν εἰς τὸν φιλολογικὸν κόσμον,
 » καὶ ἡμεῖς οἵτινες τὸν εἶχομεν συμμαθητὴν ἐν τῷ Βασιλικῷ
 » Λυκείῳ τοῦ Σωτήρος γνωρίζομεν ἐκ τοῦ πληθους, πόσον οὖ-
 » τος εἶναι ἐνθουσιώτατος ἐραστὴς τῆς φιλολογίας καὶ τῆς δό-
 » ξης τῆς πατρίδος του, μεταχειριζόμενος πάντοτε τὸν πυρῶδη
 » χάλαμόν του, ὡς ἀναγινώσκομεν ἐν ταῖς ἐλληνικαῖς ἐρμη-
 » ρίσι, πρὸς ἐκδίκησιν τῆς τιμῆς τοῦ ἔθνους του καὶ ἀσυκοφαν-
 » τιῶν τινῶν, ἐκτὸς τῆς Ἑλλάδος ὄντων καὶ πέραν τῶν ὀρέων
 » καὶ τῶν θαλασσῶν τῆς Ἰταλίας (α). Ἄς ἀκολουθήσῃ ὁ Κ. Πα-
 » παδόπουλος νὰ κοσμήῃ τὴν πατριὸν φιλολογίαν μὲ τὴν αὐτὴν
 » προθυμίαν, ἣν μέχρι τοῦδε ἔδειξε, καὶ τότε οἱ συμπατριῶ-
 » ταί του καὶ οἱ φιλέλληνες ὅλοι θέλουσιν εὐγνωμονεῖ πρὸς αὐ-
 » τόν. *Θωμᾶς Σέμμολας.* »

Ἐν τούτοις διάφοροι ἐν Εὐρώπῃ φίλοι μου, ἐν ᾧ δι' ἰδιαιτέ-
 ρων ἐπιστολῶν μὲ συνέχαιρον διὰ τὴν ἐκδοσιν τοῦ Καταλόγου
 μου, μ' ἐπαρακινούσαν συγχρόνως νὰ μὴν ἀφήσω ἀτελές τὸ ἔρ-
 γον μου μεταξὺ δὲ τῶν φιλικῶν ἐπιστολῶν τούτων ἐκείναι αἴτι-
 νες ἔκαμν εἰς τὸ πνεῦμά μου τὴν μεγαλητέραν ἐντύπωσιν, εἰσὶν
 αἱ τοῦ ἐκ νεαρᾶς ἡλικίας φίλου μου, τοῦ γνωστοῦ ἐν Ἰταλίᾳ διὰ
 τὰ φιλολογικὰ συγγράμματά του, καὶ ἐν Βενετίᾳ Καθηγητοῦ
 Δόκτορος *Αἰμιλίου Τυπάλδου*, καὶ τοῦ Ἱεροδιδασκάλου Ἀρ-
 χιμανδρίτου *Ἀρθίμου Μαζαράκη*, Βιογράφου τῶν ἐνδόξων συμ-
 πολιτῶν του Κεφαλλήνων. Ἴδου τίνι τρόπῳ ὁ πρῶτος μοι ἔγρα-
 ψεν ἵνα μ' ἐνθουσιάσῃ πρὸς ἐξακολούθησιν τοῦ ἐπιπόνου ἔργου μου.

« Ἐν Βενετίᾳ 12 Ἰουλίου 1845. Φίλτατέ μοι· πρὸς εὐχάρι-
 στος ἦτο διὰ ἐμὲ ἡ τελευταία σου ἐπιστολή, ἀναγγέλλουσα δῶρα

(α) Ὁ Φιλέλλην συντάκτης τοῦ ἄρθρου τούτου αἰνίττεται ἀναμφιδόλως
 τὸ παρ' ἐμοῦ γραφέντα ἄρθρον κατὰ τῶν συκοφαντικῶν ἀρχαιολόγου τινος
 ἐκ τοῦ Βελγίου καὶ δημοσιευθέντα ἐλληνο-γαλλιστί, ἐν τῇ ἐφημερίδι ὁ Ἑλ-
 ληνικὸς Παρατηρητής, L'Observateur grec, ἀριθ. 129, τῇ 29 Ὀκτωβρίου
 1844. Ἐνεκα δὲ τοῦ πατριωτισμοῦ μου ὁ Γάλλος ἀρχαιολόγος Le Bas
 (Λὲ Βὰς) ἔγραψε κατ' ἐμοῦ ἄρθρον πικρότατον τὸ ὁποῖον ἐδέχθη εἰς τὰς
 στήλας τῆς ἐν Ἀθήναις Γαλλιστί ἐκδιδομένης τότε ἐφημερίδος ὁ Μηνύτωρ
 παρ' ἐνὸς Πυγμαίου Γάλλου, μισθοδοτουμένου νὰ ἐξυβρίξῃ τοὺς Ἕλληνας
 ὅσοι δὲν εἶναι πολιτικοὶ τοῦ φίλου. Μὲ ἰκανοποίησαν δὲ ἀρκετὰ αἱ αὐτοθελή-
 τως ὑπὲρ ἐμοῦ ἐκδοθεῖσαι ἀπαντήσεις τῆς Ἀθηναῖς, τῆς Συνενώσεως, καὶ τοῦ
 Courrier d'Athènes.

κ.

και χαροπιάς ειδήσεις. Αναντιρρήτως δὲ δῶρον πλέον πολύτιμον τοῦ Καταλόγου σου δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ λάβω. Οὗτος θέλει διαχύσει οὐκ ὀλίγον φῶς περὶ τῆς καταστάσεως τῆς ἡμετέρας φιλολογίας ἀπὸ ἀλώσεως Κωνσταντινουπόλεως μέχρι τῆς ἐνδόξου ἡμῶν ἀναγεννήσεως. Ἄνευ τοιαύτης κοκταίας βοήθειας οὐδεὶς ἠδύνατο νὰ γράψῃ βασιμῶς τὴν ἱστορίαν τῆς φιλολογίας ἐνὸς λαοῦ, ὅστις καὶ ἐν μέτω τοῦ σκληροῦ ζυγοῦ ἀπέδειξεν ὅτι δὲν ἐσβέσθη ἀπ' αὐτοῦ ἡ δὰς τῆς μαθήσεως, κληρονομηθείσης ἐκ τῶν προγόνων του. Τὸ δὲ ἔργον σου ἂν καὶ πολὺ ὠφέλιμον, δὲν τὸ θεωρῶ ὁμῶς εἰμὴ ὡς τὸ πρῶτον βῆμα ὅπερ ἔκαμες ἐν τῇ δυσκόλῳ ὁδῷ. Ὅφειλεις τῶρα νὰ διευθυνθῆς πρὸς ὅλους τοὺς Ἕλληνας, ἵνα ἐμψυχωμένοι οὗτοι ἀπὸ τὴν ἐπιθυμίαν νὰ ὠφελήτωσι τὴν ἐθνικὴν φιλολογίαν σὲ προμηθεύσωσι ὅλας τὰς προσθήκας, τῶν ὁποίων ἔχει ἀνάγκην τὸ βιβλίον σου. Ἐν τούτοις τὸ ἔργον σου εἶναι μεγάλης ὠφελείας, καὶ ἀγκαλὰ εἰς τὰς μεγάλας ἐπιχειρήσεις ἡ δοκιμὴ μόνη εἶναι ἀξί: ἐπαινος, μ' ὅλον τοῦτο ψυχὴ, ὡς ἡ ἐδικὴ σου, δὲν πρέπει νὰ εὐχαριστηθῆ εἰς αὐτὸ μόνον. Κάμνω τὰς ἐγθερμότερας εὐχὰς νὰ φανῆ πρὸς σὲ γενναῖος ὁ Βασιλεὺς, ἵνα δυναθῆς νὰ ἐγείρῃς πρεπόντως ἐν μνημεῖον τοσοῦτον ἐνδοξον διὰ τὸ ἡμέτερον ἔθνος. »

Ἴδου δὲ καὶ ἡ ἐπιστολὴ τοῦ δευτέρου. — « Ἐξοχώτατε καὶ προσφιλέστατέ μοι Κύριε Παπαδόπουλε. Πολύτιμον μὲ ἦτον πάντοτε κάθε σας φιλικὸν δῶρον, ὡς δείγμα τῆς τοιαύτης πρὸς ἐμὲ καλοκαγαθίας σας, τὴν ὁποίαν ὡς εἰλικρινὴς φίλος, διασώζετε καὶ μακρὰν εὐρισκόμενος τὸ τοῦ Καταλόγου σας, ὁμῶς, σὰς ὁμολογῶ εἰλικρινῶς ὅτι μ' ἐχαροποίησε μεγάλως. Τὸ πονημάτιόν σας τοῦτο εἶναι ἐν πραγματικὸν εὐεργέτημα πρὸς τὴν πατρίδα καὶ ὅσαι δύνανται νὰ τὸ ἐκτιμήσωσιν ἀξίως δὲν θέλουσιν ἀρνηθῆ ὅτι ὁ ἱερότης Α. Παπαδόπουλος Βρετὸς εἶναι ἀξίος τῆς ἐθνικῆς εὐγνωμοσύνης. Ὁ ἀκάματος ζήλος σας ἔδωκε τὰ πρῶτα στοιχεῖα συγγράμματος ἀνγκαστάτου εἰς τὴν Ἑλλάδα ἐπὶ τῶν ὁποίων, ἢ ὁ ἴδιος συγγραφεὺς, ἢ ἄλλος τις θέλει ἀνυψώσῃ λαμπρὸν μνημεῖον τῆς ἐθνικῆς δοξῆς καὶ ἀπόδειξιν ἀναντιρρήτον ὅτι ἡ Ἑλλὰς καὶ ἐν μέσῳ τῶν δεινῶν τῆς ἐκαλλιέργει τὰ γράμματα. Διὰ τοῦτο οἱ ἀποδοθέντες ἐπαινοὶ πρὸς τὸ ἐπωφελέστατον πονημάτιόν σας εἶναι δικαίαι καὶ ὠφείλαντο ν' ἀποδοθῶσι. Χαίρομεν λοιπὸν μὲ γάλλως οἱ φίλοι σας καὶ εἰμεθα εὐέλπιδες ὅτι δὲν θέλετε φρεσθῆ κόπον διὰ νὰ τὸ καταστήσητε ἀκριβέστερον καὶ πληρέστερον. »

2 Βενετία 1] 13 Ἰουλίου 1845.

Ὁ διὰ βίου φίλος σας
Ἀνθιμος Μαζαράκης.

Ἐμψυχωθείς λοιπὸν ἀπὸ τὰς τοιαύτας εὐνοϊκὰς ὑπὲρ ἐμοῦ ἐκφράσεις τῶν ὀργάνων τῆς κοινῆς γνώμης τοῦ Πανελληνίου, καὶ τῶν σοφῶν ἐν Εὐρώπῃ φίλων μου, δὲν ἔλειψα νὰ ἐνασχοληθῶ εἰς τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος ἐπίπονον ἔργον μου, πλουτίζων καθ' ἑκάστην τὸν ἤδη τυπωθέντα Κατάλογον. Καὶ ἐν πρώτοις ὀφείλω νὰ εἶπω, ὅτι εὖρον ἐν τῇ Δημοσίᾳ βιβλιοθήκῃ, ἣτις σήμερον ἀποτελεῖ μέρος τῆς βιβλιοθήκης τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, πᾶμπολα νέα βιβλία. Ἀποπερατωθείσης δὲ τῆς καταγραφῆς τούτων, καὶ περιφερόμενος μὲ δύω Καταλόγους ἀνά χεῖρας, τὸν ἓνα τυπωμένον καὶ τὸν ἕτερον χειρόγραφον, ἀπὸ Βιβλιοπωλείου εἰς Βιβλιοπωλείον, καὶ ἀπὸ οἰκίαν εἰς οἰκίαν φίλων μου τινῶν, ἐχόντων ἀλλοτρία βιβλία, καὶ φυλλολογῶν τὴν Ἑλληνικὴν Βιβλιοθήκην τοῦ Φαβριχίου, τὸ Γλωσσάριον τοῦ Δουκαγγίου περιέχον τὸν πίνακα δι' ἀφόρων συγγραφέων (Index auctorum editorum), καὶ τὸ σύγγραμμα τοῦ (Cave) Κάβε Scriptorum Ecclesiasticorum Historia Literaria, ἐδυνάθην ἐν τῷ διαστήματι δύο ἐτῶν νὰ συνάξω τὰς ἐπιγραφὰς πεντακοσίων περίπου βιβλίων, καὶ νὰ τὰς προσθέσω εἰς τὸν κατὰ τὸν Μάιον μῆνα τοῦ 1845 ἐκδοθέντα Κατάλογόν μου. Πρὸς τούτοις τὸν ἐπλούτιστα μὲ βιβλιογραφικὰς καὶ κριτικὰς σημειώσεις, ἐπὶ ἀξίων τινῶν λόγου βιβλίων. Ἐρρόντιτα δὲ νὰ ἀναφέρω τὰς μετατυπώσεις ἐνὸς πονήματος εἰς τὴν Σημείωσιν τῆς Α' ἐκδόσεως ὅσας αἱ μεταγενέστεραι ἐκδόσεις ἦσαν ὅμοιαι τῇ πρώτῃ.

Ἴνα δὲ τὸ πόνημά μου τοῦτο γίνῃ ὠφελιμώτερον εἰς τὴν νεολαίαν καὶ εἰς τοὺς περὶ τὰ τῆς νεοελληνικῆς φιλολογίας ἐνασχολουμένους, ἐνόμισα ἀναγκαῖον νὰ συντάξω σύντομον βιογραφίαν ἑκάστου συγγραφέως, μεταφραστοῦ ἢ διορθωτοῦ, ἐπειδὴ τότε θέλει εἶσθαι εὐκολώτερον εἰς ἄλλον ἀξιώτερον ἐμοῦ νὰ συντάξῃ τὴν τόσον ἐπιθυμητὴν, ἀπὸ Ἑλλήνας καὶ ξένους, Ἱστορίαν τῆς νεοελληνικῆς φιλολογίας ἀπὸ πτώσεως Κωνσταντινουπόλεως μέχρι τῆς πολιτικῆς ἀναγεννήσεως τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος. Εἰς τὸ τέλος δὲ ἑκάστης Βιογραφίας, κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον ἐκτεταμένης, ἕνεκα τῶν ἔργων ἢ τῶν ὑπαρχουσῶν πληροφοριῶν περὶ τοῦ λογίου ἀνδρὸς ἀναφερομένου ἐν τῷ Κατάλογῳ μου, ἐσημείωσα τὸν ἀριθμὸν τοῦ ἢ τῶν ὑπ' αὐτοῦ ἐκδοθέντων βιβλίων καὶ καταγεγραμμένων ἐν τῷ ῥηθέντι Κατάλογῳ, ἵνα ὁ ἀναγνώστης λάβῃ ἀμέσως πληρεστάτην γνῶσιν περὶ τῶν ἔργων του.

Ἐνίστατε δὲ ἀνέφερα τὰ Ἐπιγράμματα, ἅτινα οἱ φίλοι τοῦ συγγραφέως, κατὰ συνήθειαν (α) τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, συνέθεσαν

(α) Κατὰ τῆς συνήθειας ταύτης, ἣτις ἐστάθη μέχρι τοῦ 1820 ἔτι,

πρὸς ἔπαινον του, ἵνα τυπωθῶσιν ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ βιβλίου του, μὴν ἔχοντες τότε ἐρημερίδας νὰ ἐπαινέσωσιν ἢ ἐπικρίνωσι τὰ νεοφανῆ βιβλία. Ἐπραξα δὲ τοῦτο ὅσάκις οἱ συντάκται τῶν ρηθέντων ἐπιγραμμάτων δὲν ἦσαν συγγραφεῖς ἐτέρων πονημάτων, ἵνα λάβω αἰτίαν νὰ ἀπαριθμηθῶ αὐτοὺς μεταξὺ τῶν τότε λογίων ἀνδρῶν τοῦ γένους μας.

Ἰδού δὲ ὁ λόγος δι' οὗ ἐν τῷ Βιογραφικῷ πίνακι τοῦ κατάλογου μου δὲν κέμνω μνησίαν τοσούτων λογίων νεωτέρων ἐλλήνων, τῶν ὁποίων τὰ ὀνόματα ἀναγινώσκονται ἐν τῇ Λογικῇ τοῦ Εὐγενίου, ἐν τῷ Σχεδίσματι Δημητρίου Προκοπίου τοῦ Μοσχολίτου, ἐν τῇ Ἐκκλησιαστικῇ Ἱστορίᾳ τοῦ Μελετίου, ἐν τῇ Προσθήκῃ ταύτης ὑπὸ Βενδύτου, καὶ ἐν τῷ κατὰ τὸ 1825 ἔτος ἐκδοθέντι συγγράμματι παρὰ τοῦ Γερμανοῦ Ἰκεν, Icken, καὶ ἐπιγραφομένῳ Lecothea. Eine Sammlung von Briefen eines geborenen Griechen über Staatswesen, Literatur und Dichtkunst des neueren Griechenlands. Leipzig 1845. Τομ. 2, εἰς 8. Ἐγὼ δὲν ἠθέλησα βεβχίως νὰ τυπώσω ἑρῶν ὀρομαστικὸν κατάλογον ὄλων τῶν ἀπὸ 1476 μέχρι 1821 ἔτους λογίων Ἑλλήνων πρὸς ματαίαν ἐπίδειξιν ἐνὸς ὀγκώδους βιβλίου, ὡς μὴ ὤφειλεν τυπωθέντος, ἐὰν ἐπρόσθετον μόνον ὁ δεῖρας ἔγραψέ τι, καὶ ἂν τὸ πόνημά του ἐγράφη εἰς ξένην γλῶσσαν ἄλλὰ ἠθέλησα διὰ τῆς πλήρους καταγραφῆς τῶν συγγραμμάτων αὐτῶν νὰ κάμω γνωστὰ, εἰς τοὺς ζῶντας Ἑλληνας καὶ εἰς τοὺς μεταγενεστέρους τούτων, τὰ εἰς τὴν ἀρχαίαν ἢ νεοελληνικὴν διάλεκτον πονήματα ἐπὶ τῶν ὁποίων ἐνησχολήθησαν οἱ προπάτορές των ἐν τῷ καιρῷ τοῦ ζυγοῦ τοῦ ἔθνους μας.

Μὲ τὸν ἀνά χεῖρας Κατάλογον τοῦτον, περιέχοντα μέχρι τῆς σήμερον 1200 περίπου συγγράμματα τῶν ἀκμασάντων νεοελλήνων συγγραφέων, δυνάμεθα εἰς τὸ ἐξῆς ν' ἀποδείξωμεν τὴν ἀμάθειαν τῶν τολμώντων νὰ συκοφαντήσωσι τὸ ἡμέτερον γένος, διότι ἐκεῖ ὅπου ὀμιλοῦσι τὰ πράγματα, εἰσι περιτταὶ αἰφωνασίαι ἐνὸς Βαρθύλδη καὶ ἐνὸς Φαλμερρέυερου πρὸς ἀπόδειξιν ὅτι οἱ νῦν ζῶντες Ἕλληνες δὲν εἶναι ἀπόγονοι τῶν ἀρχαίων ἐλλήνων, ἀλλὰ σπέρματα ξένων φυλῶν (α).

Ἐγραψε κάλλιστα καὶ πολλὰ ὁ Κοραῆς. Καὶ ἐν τῷ Λογίῳ Ἑρμῆ τοῦ 1816 ἔτους, σελ. 182, ἀναγινώσκειται αὐστηρὰ ἐπίκρισις τοῦ συντεθέντος ἐπιγράμματος εἰς ἔπαινον τοῦ Δημητρίου Γοβδελά ὑπὸ τοῦ ἀδελφοῦ του Μιχαήλ.

(α) Κατὰ τὸ 1844 ἔτος ὁ ἀγαθὸς καὶ πολυμαθὴς ἱατρὸς ὁ μακαρίτης Ἀναστάσιος Γεωργιάδης Λευκίας Φιλιππουπόλιτις ἐξέδωκεν ἐν Ἀθήναις ἐλ-